

7

κεφάλαιο
έβδομο

Διάκριση των λογαριασμών ανάλογα με τη φύση ή το περιεχόμενό τους

7.1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι λογαριασμοί διαφέρουν μεταξύ τους ανάλογα με τη φύση τους ή το περιεχόμενό τους. Με άλλους λογαριασμούς παρακολουθούνται αξίες π.χ. κτίρια, εμπορεύματα κτλ., με άλλους σχέσεις με πρόσωπα π.χ. πελάτες, προμηθευτές κτλ., με άλλους αποτελέσματα, με άλλους ξένα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην επιχείρηση κτλ.

Ως προς το περιεχόμενό τους οι λογαριασμοί διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- 1) Αξιών
- 2) Προσώπων
- 3) Εξόδων
- 4) Εσόδων
- 5) Εκμετάλλευσης ή Κυκλοφορίας και Αποτελεσμάτων Χρήσης
- 6) Αμιγείς και Μεικτούς
- 7) Τεχνικής Λογιστικής Φύσης (Αντίθετοι ή Αρνητικοί, Διάμεσοι, Μεταβατικοί)
- 8) Τάξης

Ο τρόπος λειτουργίας κάθε λογαριασμού εξαρτάται από τη φύση του στοιχείου που παρακολουθείται από αυτόν και το ιδιαίτερο περιεχόμενό του. Για το λόγο αυτό, στη συνέχεια θα εξετάσουμε το περιεχόμενο των λογαριασμών της κάθε κατηγορίας και θα περιγράψουμε τον τρόπο λειτουργίας τους.

7.2. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΞΙΩΝ

Λογαριασμοί αξιών είναι οι λογαριασμοί του ενεργητικού με τους οποίους παρακολουθούνται οι αξίες (υλικές και άυλες) της επιχείρησης. Οι αξίες αυτές ανήκουν στα πάγια ή στα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία.

Οι αξίες αυτές αποκτήθηκαν με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους για την πραγματοποίηση εσόδων. Για παράδειγμα, τα εμπορεύματα πωλούνται για να αποκτηθούν έσοδα, τα μηχανήματα χρησιμοποιούνται για να γίνουν προϊόντα, από την πώληση των οποίων θα πραγματοποιηθούν έσοδα.

Οι λογαριασμοί αξιών με τους οποίους παρακολουθούνται **πάγια περιουσιακά στοιχεία** είναι: Εδαφικές εκτάσεις (οικόπεδα, γήπεδα κτλ.), Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων-Τεχνικά έργα, Μηχανήματα-Τεχνικές εγκαταστάσεις-Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός, Μεταφορικά μέσα, Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσης πάγιων στοιχείων, Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης.

Οι λογαριασμοί αξιών με τους οποίους παρακολουθούνται περιουσιακά στοιχεία του **κυκλοφορούντος ενεργητικού** είναι: Εμπορεύματα, Έτοιμα και ημιτελή προϊόντα, Υποπροϊόντα και υπολείμματα, Παραγωγή σε εξέλιξη, Πρώτες και βοηθητικές ύλες - υλικά συσκευασίας, Αναλώσιμα υλικά, Είδη συσκευασίας, Ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων, δηλαδή όλοι οι λογαριασμοί που παρακολουθούν περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην ομάδα του κυκλοφορούντος ενεργητικού **«Αποθέματα υλικών αξιών»** καθώς και οι λογαριασμοί «Χρεόγραφα» και «Ταμείο».

Οι λογαριασμοί αξιών λειτουργούν όπως όλοι οι λογαριασμοί του Ενεργητικού.

Ειδικά στους λογαριασμούς των αποθεμάτων τηρούνται χωριστοί υπολογαριασμοί με τους οποίους παρακολουθούνται οι αγορές που πραγματοποιούνται στη διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης καθώς και τα αποθέματα, αρχικά και τελικά, **για κάθε κατηγορία αγαθών** όπως παρακάτω για τα εμπορεύματα:

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Αποθέματα απογραφής

Αποθέματα είδους Α

Αποθέματα είδους Β

κτλ.

Αγορές χρήσης

Αγορές χρήσης είδους Α

Αγορές χρήσης είδους Β

κτλ.

Ο δευτεροβάθμιος λογαριασμός «Αποθέματα (απογραφής)» και οι αναλυτικοί του χρεώνονται **κατά την έναρξη της χρήσης** με την αξία των αποθεμάτων κατ' είδος, όπως αυτά έχουν προκύψει στην απογραφή.

Ο λογαριασμός «Αγορές χρήσης» και οι αναλυτικοί του χρεώνονται με τις αγορές **κατά τη διάρκεια της χρήσης** με την αξία κτήσης των αγοραζόμενων αγαθών, αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς (έξοδα μεταφοράς, ασφάλιστρα, φορτοεκφορ-

τωτικά κτλ.) και πιστώνονται με τις τυχόν επιστροφές αγορών καθώς και τις εκπτώσεις (εκτός τιμολογίου).

Για τις τυχόν επιστροφές αγορών καθώς και τις εκπτώσεις αγορών, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και οι δευτεροβάθμιοι λογ/σμοί «Επιστροφές αγορών», «Εκπτώσεις αγορών» με τους αναλυτικούς τους. Στην περίπτωση αυτή **στο τέλος της χρήσης** μεταφέρονται στο λογαριασμό «Αγορές Χρήσης». Για τις εκπτώσεις που παραχωρούνται για περισσότερα από ένα είδος αγαθών και είναι δύσκολο ή αδύνατο να διαχωριστούν «κατά είδος», πιστώνεται ιδιαίτερος δευτεροβάθμιος λογαριασμός, ο λογαριασμός «Εκπτώσεις αγορών» (προφανώς χωρίς ανάληψη).

Στη διάρκεια της χρήσης κανένας λογαριασμός που παρακολουθεί αποθέματα υλικών αξιών δεν πιστώνεται με εξαγωγές π.χ. πωλήσεις (με αυτές πιστώνονται λογαριασμοί των εσόδων).

Ο ΦΠΑ (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας) δεν αποτελεί προσαύξηση της τιμής κτήσης των αγοραζόμενων αγαθών για τις επιχειρήσεις αλλά βαρύνει τον τελικό καταναλωτή. Η επιχείρηση θα αφαιρέσει το Φ.Π.Α. που θα πληρώσει από το ΦΠΑ που θα εισπράξει για λογαριασμό του Δημοσίου από τους πελάτες της κατά την πώληση. Και επειδή ο ΦΠΑ δεν προσαυξάνει την τιμή κτήσης των αγοραζόμενων αγαθών, δεν παρακολουθείται από τους λογαριασμούς αξιών αλλά από τον περιληπτικό λογαριασμό των υποχρεώσεων «Υποχρεώσεις από Φόρους-Τέλη» με δευτεροβάθμιό του το λογαριασμό «ΦΠΑ».

Παράδειγμα λειτουργίας λογαριασμών αξιών:

Η εμπορική επιχείρηση «ΕΡΜΗΣ» είχε την 1/1/2002 τα ακόλουθα αποθέματα (αρχικά) των εμπορευμάτων: Δέρμα φυσικό αξίας 50.000 Ευρώ, και δέρμα συνθετικό αξίας 60.000 Ευρώ.

Στη διάρκεια της χρήσης έγιναν, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα λογιστικά γεγονότα:

Στις 15/2/2002: Αγορά δέρματος φυσικού αξίας 100.000 Ευρώ από τον Π. Πέτρου, με πίστωση. Η αγορά επιβαρύνεται με ΦΠΑ 18%.

Στις 22/4/2002: Αγορά επίπλων αξίας 4.000 Ευρώ με επιπλέον ΦΠΑ 18%, με μετρητά. Κατέβαλε επίσης 118 (στη τιμή αυτή συμπεριλαμβάνεται ΦΠΑ 18%) Ευρώ για μεταφορικά.

Στις 20/6/2002: Αγορά δέρματος φυσικού αξίας 200.000 Ευρώ και συνθετικού αξίας 400.000 Ευρώ με επιπλέον ΦΠΑ 18%, από τον Α. Ανδρέου με πίστωση.

Στις 15/7/2002: Επιστροφή στον Α. Ανδρέου δέρματος συνθετικού αξίας 30.000 Ευρώ.

Στις 10/10/2002: Χορήγηση έκπτωσης 10.000 Ευρώ από τον Προμηθευτή Α. Ανδρέου, σύμφωνα με πιστωτικό του τιμολόγιο.

Οι εγγραφές που θα γίνουν στη διάρκεια της χρήσης έχουν ως εξής:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2002

1	15/2			
		Εμπορεύματα <u>Αγορές Χρήσης</u> <u>Αγορές δέρματος Φυσικού</u> Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη <u>ΦΠΑ</u> Προμηθευτές Π. Πέτρου Αγορά Εμπ/των Τιμ. Νο..... Π. Πέτρου	100.000 18.000	 118.000
2	22/4			
		Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός <u>Έπιπλα</u> Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη <u>ΦΠΑ</u> Χρηματικά διαθέσιμα <u>Ταμείο</u> Αγορά επίπλων Τιμ. Νο... Φορτωτική Νο...	4.100 738	 4.838
3	20/6			
		Εμπορεύματα <u>Αγορές Χρήσης</u> <u>Αγορές δέρματος Φυσικού</u> <u>Αγορές δέρματος συνθετικού</u> Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη <u>ΦΠΑ</u> Προμηθευτές <u>Α. Ανδρέου</u> Αγορά εμπ/των Τιμ. Νο... Α. Ανδρέου	600.000 200.000 <u>400.000</u> 108.000	 708.000
4	15/7			
		Προμηθευτές <u>Α. Ανδρέου</u> Εμπορεύματα <u>Αγορές Χρήσης</u> <u>Αγορές δέρματος συνθετικού</u> Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη <u>ΦΠΑ</u> Επιστροφή εμπορευμάτων Πιστωτικό Τιμ. Νο... Α. Ανδρέου	35.400 5.400	 30.000 5.400
5	10/10			
		Προμηθευτές <u>Α. Ανδρέου</u> Εμπορεύματα <u>Εκπτώσεις αγορών</u> Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη <u>ΦΠΑ</u> Παροχή έκπτωσης από τον Προμηθευτή Α. Ανδρέου Πιστ/κό του Τιμ. Νο...	11.800 1.800	 10.000 1.800

Στο τέλος της χρήσης, πριν τη διαδικασία προσδιορισμού των αποτελεσμάτων και σύνταξης του Ισολογισμού, θα γίνει η μεταφορά των εκπτώσεων στο λογαριασμό «Αγορές Χρήσης» ως εξής:

31/12				
		Εμπορεύματα <u>Εκπτώσεις Αγορών</u>		10.000
		Εμπορεύματα <u>Αγορές χρήσης</u>		10.000
		<u>Αγορές Φυσικού Δέρματος</u>	3.508,77*	
		<u>Αγορές δέρματος συνθετικού</u>	6.491,23	
		Μεταφορά λογαριασμού «Εκπτώσεις αγορών» στο λογαριασμό. «Αγορές χρήσης»		

Μετά από αυτήν την εγγραφή ο λογαριασμός «Εκπτώσεις αγορών» έχει εξισωθεί και, από τους αναλυτικούς λογαριασμούς του λογαριασμού «Εμπορεύματα», υπόλοιπα εμφανίζουν ο λογαριασμός «Αποθέματα εμπορευμάτων» (110.000 Ευρώ, όσο τα αρχικά αποθέματα) και ο λογαριασμός «Αγορές Χρήσης» (660.000 Ευρώ, όσες είναι οι καθαρές αγορές χρήσης).

Παρατήρηση: Οι μαθητές είναι χρήσιμο να τηρήσουν τους λογαριασμούς με τα δεδομένα του παραπάνω παραδείγματος ως άσκηση.

7.3. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ Ή ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ

Λογαριασμοί προσωπικοί είναι οι λογαριασμοί με τους οποίους παρακολουθούνται οι σχέσεις επιχείρησης με **πρόσωπα** (φυσικά ή νομικά).

Οι σχέσεις αυτές άλληλτε είναι **απαιτήσεις** και ανήκουν στο ενεργητικό και άλληλτε **υποχρεώσεις** και ανήκουν στο παθητικό (Π.Π, Κ.Π).

Σημειώνεται ότι όλοι οι λογαριασμοί του παθητικού είναι προσωπικοί.

Ακόμη οι προσωπικοί λογαριασμοί διακρίνονται σε λογαριασμούς **απαιτήσεων ή υποχρεώσεων σε Ευρώ** και σε λογαριασμούς **απαιτήσεων ή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα** (συνάλλαγμα), με τους οποίους εικονίζονται και παρακολουθούνται οι αξίες του ξένου νομίσματος σε Ευρώ όπως Πελάτες και Πελάτες σε Ξ.Ν.,

* Ο επιμερισμός στα δύο είδη εμπορευμάτων έγινε με βάση τις συνολικές αγορές κάθε είδους από τον προμηθευτή Α. Ανδρέου.

Γραμμάτια Εισπρακτέα και Γραμμάτια Εισπρακτέα σε Ξ.Ν., Γραμμάτια Πληρωτέα και Γραμμάτια Πληρωτέα σε Ξ.Ν.

Εκτός από τις παραπάνω διακρίσεις των Προσωπικών λογαριασμών έχουμε και τη διάκριση σε λογαριασμούς:

α) **Μακροπρόθεσμων** απαιτήσεων ή υποχρεώσεων, εάν αυτές λήγουν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης.

β) **Βραχυπρόθεσμων** απαιτήσεων ή υποχρεώσεων, οι οποίες πρέπει να εξοφληθούν μέσα στην επόμενη χρήση.

Οι προσωπικοί λογαριασμοί του **Ενεργητικού** είναι: Πελάτες, Γραμμάτια Εισπρακτέα, Παραγγελίες στο εξωτερικό, Χρεώστες διάφοροι, Λογ/σμοί διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων (λειτουργούν προσωρινά για ποσά που καταβάλλονται σε συνεργάτες, όπως εκτελωνιστές ή σε μέλη του προσωπικού της τα οποία δαπανούν για λογαριασμό της επιχείρησης και στη συνέχεια θα αποδώσουν λογαριασμό), μακροπρόθεσμες απαιτήσεις (εγγυήσεις σε οργανισμούς κοινής ωφέλειας, γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξης κτλ).

Διακρίσεις προσωπικών λογαριασμών

Οι προσωπικοί λογαριασμοί του **Παθητικού** είναι: Προμηθευτές, Γραμμάτια Πληρωτέα, Τράπεζες-λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, Πιστωτές διάφοροι, Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί, Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, Κεφάλαιο, Αποθεματικά-Διαφορές αναπροσαρμογής- Επιχορηγήσεις Επενδύσεων, Αποτελέσματα εις νέο, Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου (αντικείμενο της Λογιστικής εταιρειών).

7.4. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΞΟΔΩΝ

Έξοδα είναι οι οικονομικές θυσίες που γίνονται από την επιχείρηση με τη θέλησή της, για να πραγματοποιηθεί ο σκοπός της, όπως ο μισθός του πωλητή (με το μισθό

αυτό εξασφαλίζεται η εργασία του πωλητή με τη βοήθεια της οποίας η επιχείρηση θα πραγματοποιήσει τις πωλήσεις των αγαθών της, από τις οποίες θα προέλθουν κέρδη), τα ενοίκια του καταστήματος, η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος κ.ά.

Διαφορετική από την έννοια του εξόδου είναι η έννοια της έκτακτης ζημίας. Σ' αυτήν την περίπτωση μειώνεται η Καθαρή Περιουσία για λόγους άσχετους με τη δραστηριότητα της επιχείρησης και χωρίς τη θέλησή της, π.χ. όταν συμβεί κλοπή χρημάτων.

Τα έξοδα διακρίνονται στις πιο κάτω βασικές κατηγορίες:

1. Ανάλογα με το σκοπό στον οποίο αποβλέπει η χρησιμοποίησή τους, σε έξοδα:

α) **Οργανικά**, που γίνονται για την ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης π.χ. μισθοί προσωπικού, ενοίκια κτλ.

β) **Ανόργανα**, τα οποία δεν γίνονται για χάρη των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Αυτά τα έξοδα συνδέονται με τυχαίες και ευκαιριακές δραστηριότητες, όπως π.χ. η περίπτωση αγοράς αυτοκινήτου για άμεση μεταπώληση από συνεργείο αυτοκινήτων, επειδή πουλιόταν σε πολύ χαμηλή τιμή.

2. Ανάλογα με την ομαλότητά τους ή μη με το έργο που παράγεται από τη δημιουργία τους, σε έξοδα:

α) **Ομαλά**, τα οποία βρίσκονται σε ομαλή σχέση με το έργο του παράγεται από τη δημιουργία τους.

β) **Ανώμαλα**, τα οποία δε βρίσκονται σε ομαλή σχέση με το έργο που παράγεται από τη δημιουργία τους.

Παράδειγμα:

Επιχείρηση άφηνε αναμμένα τα φώτα του καταστήματός της τις νυκτερινές ώρες, χωρίς να υπάρχει λόγος και ο λογαριασμός του ηλεκτρικού ήταν για ένα χρόνο 5.000 Ευρώ. Υπολογίστηκε ότι η αξία του ηλεκτρικού ρεύματος που καταναλώθηκε χωρίς λόγο ήταν 1.000 Ευρώ. Το ομαλό έξοδο είναι τα 4.000 Ευρώ και το ανώμαλο είναι τα 1.000 Ευρώ.

Τα ανώμαλα έξοδα εμφανίζουν έντονα τα χαρακτηριστικά των έκτακτων ζημιών. Για το λόγο αυτό τα ανόργανα και ανώμαλα έξοδα και οι έκτακτες ζημίες έχουν τον ίδιο λογιστικό χειρισμό και στο τέλος της χρήσης μεταφέρονται απ' ευθείας στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσης».

3. Ανάλογα με το αν βαρύνουν ένα φορέα ή μη, σε έξοδα:

α) **Άμεσα**, τα οποία βαρύνουν μια δραστηριότητα, ένα προϊόν κτλ., π.χ. ο μισθός του μάγειρα σε εστιατόριο.

β) **Έμμεσα**, τα οποία βαρύνουν περισσότερες από μια δραστηριότητες, προϊόντα κτλ. π.χ. το ενοίκιο σε κατάστημα πώλησης ανδρικών και γυναικείων υποδημάτων.

4. Ανάλογα με το αν αφορούν ή όχι τη διαχειριστική χρήση, σε έξοδα:

α) **Δουληευμένα**, τα οποία έχουν γίνει για χάρη της διαχειριστικής χρήσης, άσχετα αν έχουν εξοφληθεί ή όχι.

β) **Μη δουλευμένα**, τα οποία δεν αφορούν την παρούσα διαχειριστική χρήση, παρά το ότι πληρώθηκαν μέσα στη χρήση αυτή.

Παράδειγμα:

Επιχείρηση πλήρωσε 1.200 Ευρώ ως ασφάλιστρα για το κτίριό της στις 31/10/2002, για το χρονικό διάστημα από 1/10/2002 μέχρι 30/9/2003. Το ποσό των 300 Ευρώ (3X100 Ευρώ) αφορά τη χρήση 2002 (αυτό που αναφέρεται από 1/10 έως 31/12/2002) και είναι δουλευμένο για τη χρήση αυτή, ενώ το ποσό των 900 Ευρώ (9x100 Ευρώ) αφορά τη χρήση 2003 (αυτό που αναφέρεται στο χρονικό διάστημα 1/1-30/9/2003) και είναι μη δουλευμένο για τη χρήση 2002, παρά το ότι πληρώθηκε (για την ακρίβεια προπληρώθηκε) στη χρήση αυτή. Είναι όμως δουλευμένο έξοδο για τη χρήση 2003 παρά το ότι πληρώθηκε στην προηγούμενη χρήση.

Οι λογαριασμοί οργανικών εξόδων είναι: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού, Αμοιβές και έξοδα τρίτων, Παροχές τρίτων, Φόροι-Τέλη, Διάφορα έξοδα, Τόκοι και συναφή έξοδα, Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος, Προβλέψεις εκμετάλλευσης.

Οι λογαριασμοί ανόργανων και ανώμαλων εξόδων και έκτακτων ζημιών είναι: Έκτακτα και ανόργανα έξοδα, Έκτακτες ζημίες, Έξοδα προηγούμενων χρήσεων, Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους, Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος.

Τα έξοδα, όπως γνωρίσαμε στα κεφάλαια 5 και 6 μειώνουν την καθαρή περιουσία της επιχείρησης. Γι' αυτό κάθε φορά που πραγματοποιούνται, χρεώνονται οι αντίστοιχοι λογαριασμοί εξόδων. Χρεώνεται επίσης ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από Φόρους-Τέλη» με το ποσό του ΦΠΑ με το οποίο επιβαρύνονται ορισμένα έξοδα*, όπως συμβαίνει και με τους λογαριασμούς αξιών.

Στην παράγραφο αυτή ειδικότερη αναφορά στον τρόπο λειτουργίας των λογαριασμών εξόδων θα γίνει μόνο για το λογαριασμό «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού».

Είδαμε παραπάνω ότι στα οργανικά έξοδα περιλαμβάνονται οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού. Πρόκειται για τις αποδοχές των εργαζομένων καθώς και για τις εργοδοτικές εισφορές.

Παράδειγμα:

Από τη μισθοδοσία στο τέλος Μαΐου προκύπτουν τα ακόλουθα (τα ποσά σε Ευρώ): Ακαθάριστες αποδοχές 7.500, κρατήσεις 2.445 (για ΙΚΑ 1.500 και για φόρο και χαρτόσημο μισθωτών υπηρεσιών 945), καθαρό πληρωτέο ποσό 5.055, Εργοδοτικές εισφορές 2.670 (για ΙΚΑ 2.625 και για χαρτόσημο μισθ. υπηρεσιών 45).

Η λογιστικοποίηση της μισθοδοτικής κατάστασης θα γίνει με την εγγραφή:

* Για ορισμένες δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα, όπως έξοδα δεξιώσεων, φιλοξενίας ψυχαγωγίας, κίνησης κτλ. η επιχείρηση δεν δικαιούται να αφαιρέσει τον ΦΠΑ, δηλαδή την επιβάρυνση, γι' αυτό και ενσωματώνεται στο έξοδο.

31/5				
		Αμοιβές έξοδα προσωπικού	10.170	
		Πιστωτές διάφοροι		5.055
		<u>Αποδοχές προσωπικού πληρωτέες</u>		
		Υποχρεώσεις από Φόρους - Τέλη		990
		<u>Φόροι και Τέλη αμοιβών προσωπικού</u>		
		Ασφαλιστικοί Οργανισμοί		4.125
		<u>ΙΚΑ</u>		
		Μισθοδοτική Κατάσταση Μαΐου 200...		

Εάν μέσα στο μήνα δίνονται τυχόν προκαταβολές μισθών, χρεώνεται ο λογαριασμός «Χρεώστες διάφοροι» με τον αναλυτικό του «Προκαταβολές προσωπικού». Στο τέλος του μήνα στην παραπάνω εγγραφή αυτοί οι λογαριασμοί πιστώνονται με το ποσό των προκαταβολών και εξισώνονται, αντί του λογαριασμού «Πιστωτές διάφοροι» και του αναλυτικού του «Αμοιβές προσωπικού πληρωτέες».

Όταν καταβάλλονται μισθοί καθώς και όταν πληρώνονται φόροι και χαρτόσημα μισθωτών υπηρεσιών και αγοράζονται ένσημα του ΙΚΑ, χρεώνονται οι λογαριασμοί «Πιστωτές διάφοροι» και «Αποδοχές προσωπικού πληρωτέες», «Υποχρεώσεις από Φόρους-Τέλη» και «Φόροι και Τέλη αμοιβών προσωπικού», «Ασφαλιστικοί Οργανισμοί» και «ΙΚΑ» αντίστοιχα, με πίστωση κάθε φορά του λογαριασμού «Χρηματικά διαθέσιμα».

7.5. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΣΟΔΩΝ

Έσοδο είναι κάθε αξία ή απαίτηση που αποκτούν οι επιχειρήσεις από τις δραστηριότητές τους και ειδικότερα από την πώληση ή εκμετάλλευση αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων, όπως έσοδα από πωλήσεις εμπορευμάτων, έσοδα από πωλήσεις έτοιμων και ημιτελών προϊόντων, έσοδα από παροχή υπηρεσιών, επιχορηγήσεις πωλήσεων, έσοδα παρεπόμενων ασχολιών (προμήθειες-μεσιτείες-ενοίκια κτλ.), έσοδα κεφαλαίων (έσοδα χρεογράφων, πιστωτικοί τόκοι κτλ.), πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές κτλ.

Τα έσοδα διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες. Οι πιο βασικές είναι:

1. **Ανάλογα με την προέλευσή τους**, σε έσοδα:

α) **Οργανικά**, που προέρχονται από την ομαλή εκμετάλλευση των κυρίων και των παρεπόμενων δραστηριοτήτων της επιχείρησης, π.χ. πωλήσεις εμπορευμάτων, επιχορηγήσεις πωλήσεων. Συσχετίζονται με τα οργανικά έξοδα για τον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος της επιχείρησης.

β) **Ανόργανα**, που προέρχονται από τυχαίες και συμπτωματικές πράξεις, συναλλαγές ή άλλες δραστηριότητες της επιχείρησης, όπως π.χ. προμήθεια συνεργείου αυτοκινήτων, επειδή μεσολάβησε σε πώληση αυτοκινήτου πελάτη.

Στα ανόργανα έσοδα περιλαμβάνονται και τα έκτακτα έσοδα που, αν και έχουν σχέση με τις δραστηριότητες της επιχείρησης, πραγματοποιούνται από έκτακτα γεγονότα και περιστατικά, π.χ. οι συναλλαγματικές διαφορές, οι καταπτώσεις εγγυήσεων ή ποινικών ρητρών υπέρ της επιχείρησης.

2. **Ανάλογα με την ομαλότητά τους**, σε έσοδα:

α) **Ομαλά**, που προέρχονται από την κανονική, ομαλή και κατά κανόνα προγραμματισμένη πορεία της δραστηριότητας της επιχείρησης.

β) **Ανώμαλα**, που οφείλονται σε απότομες μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας ή σε έκτακτα γεγονότα και περιστατικά που, κάτω από κανονικές συνθήκες, δεν αναμένονται. Η χρονική τους διάρκεια είναι συνήθως περιορισμένη. Π.χ. η απεργία του προσωπικού μιας βιομηχανίας γάλακτος δίνει την ευκαιρία στις άλλες βιομηχανίες γάλακτος να πραγματοποιήσουν μεγαλύτερα έσοδα.

3. **Ανάλογα με το αν αφορούν ή όχι τη διαχειριστική χρήση**, σε έσοδα:

α) **Δουληυμένα**, που έχουν πραγματοποιηθεί για χάρη της χρήσης, άσχετα αν εισπραχθούν ή όχι.

β) **Μη δουληυμένα**, που δεν αφορούν τη συγκεκριμένη διαχειριστική χρήση, παρά το ότι εισπράχθηκαν μέσα σ' αυτή.

Παράδειγμα:

Ιδιωτικό σχολείο εισέπραξε 10.000 Ευρώ στις 2/9/2002, για δίδακτρα από 1/9/2002 έως 30/6/2003. Από το ποσό αυτό τα 4.000 (4x1.000) Ευρώ αφορούν τη χρήση 2002 και είναι γι' αυτή δουληυμένο έσοδο, ενώ τα 6.000 (6x1.000) Ευρώ αφορούν την επόμενη χρήση, είναι για τη χρήση 2002 μη δουληυμένο, θα εμφανιστούν στον ισολογισμό ως υποχρέωση και θα γίνουν έσοδο στη χρήση 2003.

Οι λογαριασμοί των οργανικών εσόδων είναι: Πωλήσεις εμπορευμάτων, Πωλήσεις προϊόντων έτοιμων και ημιτελών, Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού, Πωλήσεις υπηρεσιών (έσοδα από παροχή υπηρεσιών), Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών, Έσοδα κεφαλαίων, Ιδιοπαραγωγή παγίων-τεκμαρτά έσοδα από αυτομεταδόσεις και καταστροφές αποθεμάτων.

Οι λογαριασμοί των ανόργανων και ανώμαλων εσόδων και έκτακτων κερδών είναι Έκτακτα και ανόργανα έσοδα, Έκτακτα κέρδη, Έσοδα προηγούμενων χρήσεων, Έσοδα από προβλήψεις προηγ. χρήσεων.

Τα έσοδα, όπως γνωρίσαμε στα κεφάλαια 5 και 6, αυξάνουν την καθαρή περιουσία της επιχείρησης. Γι' αυτό κάθε φορά που πραγματοποιούνται, πιστώνονται οι αντίστοιχοι λογαριασμοί εσόδων. Πιστώνεται επίσης ο λογαριασμός «Υποχρεώσεις από Φόρους-Τέλη» με το ποσό του ΦΠΑ που αναλογεί στα έσοδα, επειδή τον οφείλει στο Δημόσιο για λογαριασμό του οποίου τον εισπράττει.

Οι εκπτώσεις και οι επιστροφές των πωλήσεων μπορούν να τηρηθούν σε ξεχωρι-

στους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς, όμως μπορούν να καταχωρηθούν στη χρέωση (αφαιρετικά) του λογαριασμού που καταχωρήθηκαν οι αντίστοιχες πωλήσεις. Αν τηρηθούν ξεχωριστοί λογαριασμοί, στο τέλος της χρήσης και πριν από τη διαδικασία προσδιορισμού των αποτελεσμάτων και της σύνταξης του ισολογισμού, γίνεται μεταφορά τους στο λογαριασμό «Πωλήσεις».

7.6. ΑΝΤΙΘΕΤΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Ο αντίθετος λογαριασμός χρησιμοποιείται στη θέση ενός άλλου λογαριασμού που λέγεται κύριός του. Λειτουργεί, όταν υπάρχει σκοπιμότητα να μη μειωθεί ο κύριος, δηλαδή να μείνει αμετάβλητη η αρχική αξία που εικονίζεται σ' αυτόν. Επειδή ο αντίθετος λογαριασμός παρακολουθεί μόνο μειώσεις του κύριού του λογαριασμού, καλείται και αρνητικός λογαριασμός.

Αντίθετοι ή αρνητικοί είναι οι λογαριασμοί που χρεώνονται ή πιστώνονται αντίθετα από τους κύριούς τους, αντί γι' αυτούς και για συγκεκριμένο λόγο.

Οι αντίθετοι λογαριασμοί δεν είναι αυτοτελείς. Πρέπει να μελετάται ταυτόχρονα κύριος και αντίθετος λογαριασμός, προκειμένου να έχουμε ολοκληρωμένη αντίληψη για το περιουσιακό στοιχείο που παρακολουθούν. Ανήκουν στην ίδια κατηγορία (Ενεργητικό ή Παθητικό) με τους κύριούς τους, παρά το ότι τα ποσά τους είναι στην αντίθετη κατεύθυνση. Επειδή οι αντίθετοι λογαριασμοί παρακολουθούν μειώσεις του κύριού τους λογαριασμού, το ποσό τους δεν μπορεί να γίνει μεγαλύτερο από το ποσό του κύριού τους.

Οι αντίθετοι λογαριασμοί κλείνουν, όταν πρόκειται να παύσει να λειτουργεί ο κύριός τους λογαριασμός, με μεταφορά σ' αυτόν. Γράφονται στον Ισολογισμό αφαιρετικά από τον κύριό τους λογαριασμό, για να αποσαφηνίζεται η θέση του περιουσιακού στοιχείου και να μη δημιουργούνται συγχύσεις. Π.χ. Γραμμάτια Εισπρακτέα στο χαρτοφυλάκιο μείον τα προεξοφλημένα και μεταβιβασμένα.

Εφαρμογή στους αντίθετους λογαριασμούς γίνεται στην επόμενη παράγραφο που παρουσιάζονται οι αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

7.7. ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΓΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

7.7.1 Έννοια και σημασία

Απόσβεση ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου είναι ο προσδιορισμός της μείωσης της αξίας του που οφείλεται στη λειτουργία του, στη χρονική του φθορά και στην

οικονομική του απαξίωση, καθώς και η λογιστική αποτύπωση αυτής της μείωσης.

Η επιχείρηση υπολογίζει κάθε χρόνο τη μείωση της αξίας που έχουν υποστεί τα πάγια περιουσιακά στοιχεία από τη συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία και την ενσωματώνει στο κόστος των αγαθών ή υπηρεσιών που παράγει, δηλαδή **την ενσωματώνει στο λειτουργικό κόστος**. Έτσι, η επιχείρηση με την πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών της εισπράττει και τη μείωση της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, ώστε να είναι δυνατή η αντικατάστασή τους, όταν αυτά αποσβεστούν πλήρως. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν απεριόριστη ωφέλιμη διάρκεια ζωής, όπως είναι τα γήπεδα, τα έργα τέχνης κτλ., δεν αποσβένονται.

7.7.2. Μέθοδοι υπολογισμού των αποσβέσεων

Ο υπολογισμός των αποσβέσεων γίνεται με πολλές μεθόδους, από τις οποίες οι κυριότερες είναι η σταθερή μέθοδος, η φθίνουσα και η αύξουσα.

1. Σταθερή μέθοδος

Με τη μέθοδο αυτή το ποσό της απόσβεσης υπολογίζεται με σταθερό συντελεστή και είναι το ίδιο για όλες τις χρήσεις.

Παράδειγμα: Για έπιπλα αξίας 4.000 Ευρώ με υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής 4 χρόνια, ο πίνακας απόσβεσης έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ ΕΠΙΠΛΩΝ					
Έτη	Αρχική αξία	Συντελεστής απόσβεσης	Απόσβεση χρήσης	Συνολικά αποσβεσμένη αξία	Αναπόσβεστη αξία
1	4.000	25%	1.000	1.000	3.000
2	4.000	25%	1.000	2.000	2.000
3	4.000	25%	1.000	3.000	1.000
4	4.000	25%	999,99	3.999,99	0,01*

Ο συντελεστής απόσβεσης (ετήσιος) βρίσκεται ως εξής: $\frac{100\%}{4} = 25\%$.

2. Φθίνουσα μέθοδος

Με τη μέθοδο αυτή το ποσό της ετήσιας απόσβεσης μειώνεται, από χρήση σε χρήση. Αυτό κυρίως μπορεί να γίνει: α) Με τη χρησιμοποίηση σταθερού συντελεστή πάνω στην αναπόσβεστη αξία, β) με τη χρησιμοποίηση μειωμένου συντελεστή πάνω στην αξία που θέλουμε να αποσβέσουμε, ανάλογα προς τους αριθμούς των ετών

* Όταν το πάγιο αποσβεστεί πλήρως και δεν έχει υπολογιστεί υπολειμματική αξία, υπάρχει όμως στην επιχείρηση, εμφανίζεται με τη συμβολική τιμή του ενός λεπτού του ευρώ. Υπολειμματική αξία πάγιου περιουσιακού στοιχείου είναι η τιμή που μπορεί να πωληθεί αυτό στο τέλος του παραγωγικού του βίου στην επιχείρηση.

της ωφέλιμης ζωής του πάγιου. Έτσι, για το παραπάνω πάγιο θα έχουμε άθροισμα αριθμού ετών $1+2+3+4= 10$ και αποσβέσεις:

$$1\text{o έτος } 4.000 \times \frac{4}{10} = 1.600$$

$$2\text{o έτος } 4.000 \times \frac{3}{10} = 1.200 \text{ κ.ο.κ.}$$

3. Αύξουσα μέθοδος

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η ετήσια απόσβεση αυξάνεται από έτος σε έτος με αύξηση του συντελεστή απόσβεσης. Έτσι με τα δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος ο συντελεστής απόσβεσης θα είναι:

για το 1ο έτος: $1/10$, για το 2ο $2/10$, για το 3ο $3/10$ και για το 4ο $4/10$.

Οι αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το νόμο*, γίνονται με τη σταθερή μέθοδο. Εξαιρέση αποτελούν τα μηχανήματα και ο λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός που αποκτήθηκαν από 1/1/1993 και μετά και τα οποία αποσβένονται είτε με τη σταθερή είτε με τη φθίνουσα μέθοδο (σταθερός συντελεστής πάνω στην αναπόσβεστη αξία). Η μέθοδος που θα επιλεγεί θα εφαρμόζεται πάγια.

Όταν εφαρμόζουμε φθίνουσα μέθοδο υπολογίζουμε την απόσβεση με τριπλάσιο συντελεστή απόσβεσης, εκείνου της σταθερής μεθόδου.

7.7.3. Η λογιστική των αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων

Υπάρχουν δύο τρόποι με τους οποίους μπορούμε να απεικονίσουμε λογιστικά τις αποσβέσεις: α) ο **άμεσος** όπου χρεώνεται ο λογαριασμός απόσβεσης, λογαριασμός οργανικού εξόδου, και πιστώνεται κατευθείαν ο λογαριασμός του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, στο οποίο διενεργείται η απόσβεση β) ο **έμμεσος**, όπου σε χρέωση του λογαριασμού απόσβεσης πιστώνεται ο αντίθετος λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου το οποίο αποσβένεται.

Στην πράξη χρησιμοποιείται ο έμμεσος τρόπος, γιατί με αυτόν ο λογαριασμός του πάγιου περιουσιακού στοιχείου πετυχαίνει να εμφανίζει την αξία του περιουσιακού στοιχείου χωρίς μείωση από τις αποσβέσεις του. Η μείωση από τις αποσβέσεις περιέχεται στον αντίθετο λογαριασμό. Έτσι, αν το αυτοκίνητο μιας επιχείρησης υφίσταται απόσβεση 4.000 Ευρώ για το 2002, στο τέλος της χρήσης θα γίνει η εξής εγγραφή (με τον έμμεσο τρόπο):

* Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Πρ) τα οποία εφαρμόζονται υποχρεωτικά και στη χώρα μας προβλέπουν απόσβεση στο πραγματικό επίπεδο.

31/12			
		Αποσβέσεις πάγιων περ. στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	4.000
		<u>Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων</u>	
		Αποσβεσμένα μεταφορικά μέσα	4.000
		Υπολογισμός ετήσιας απόσβεσης	

Στην περίπτωση που χορηγούνται πρόσθετες αποσβέσεις, συνήθως με τη μορφή αναπτυξιακών κινήτρων, επειδή αυτές δεν ενσωματώνονται στο κόστος λειτουργιών της επιχείρησης, χρεώνεται ο λογαριασμός ανόργανου εξόδου: «Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων **μη** ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος», με πίστωση του αντίθετου λογαριασμού του πάγιου περιουσιακού στοιχείου σύμφωνα με τα παραπάνω.

Όταν ολοκληρωθούν οι αποσβέσεις καθώς και στην περίπτωση που παύει να υπάρχει το πάγιο περιουσιακό στοιχείο στην επιχείρηση, (π.χ. πώλησή του) μεταφέρεται ο αντίθετος λογαριασμός στον κύριό του.

Παράδειγμα:

Έστω ότι στα βιβλία μιας επιχείρησης στις 31/12/2001 έχουμε:

Χ	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Π	Χ	Αποσβεσμένα έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Π
	10.000			4.000	

Στις 30/6/2002 πωλούνται τα έπιπλα λόγω ανακαίνισης αντί 3.000 Ευρώ με μετρητά (ετήσιος συντελεστής απόσβεσης 20%)*. Θα έχουμε τις ακόλουθες ημερολογιακές εγγραφές:

* Με το Π.Δ. 299/2003 καθορίζονται κατώτεροι και ανώτεροι συντελεστές απόσβεσης. Η επιχείρηση μπορεί να επιλέξει τον κατώτερο ή τον ανώτερο (όχι ενδιάμεσο) συντελεστή για όλα τα πάγια που ανήκουν στην ίδια κατηγορία, οπωσδήποτε μέχρι την πλήρη απόσβεσή τους.

Για όσες επιχειρήσεις δεν ορίζονται συντελεστές ετήσιας απόσβεσης, τα πάγια τους θα αποσβένονται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής τους.

30/6					
			Αποσβέσεις πάγιων περ. στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	1.000	
			Αποσβέσεις επίπλων και λοιπού εξοπλισμού		
			Αποσβεσμένα έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		1.000
			Υπολογισμός απόσβεσης επίπλων		
			10.000 x 20% x 6/12		
			Αποσβεσμένα έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	5.000	
			Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		5.000
			Μεταφορά του αντίθετου λογαριασμού στον κύριό του		
			Χρηματικά διαθέσιμα	3.000	
			<u>Ταμείο</u>		
			Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	2.000	
			<u>Έκτακτες ζημιές</u>		
			Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		5.000
			Πώληση επίπλων		

7.8. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ

7.8.1. Οι λογαριασμοί των εκμεταλλεύσεων

Λογαριασμοί εκμετάλλευσης είναι εκείνοι στους οποίους συσχετίζονται τα οργανικά, ομαλά και δουλευμένα έσοδα και έξοδα που αναφέρονται στην ίδια δραστηριότητα (εκμετάλλευση) της επιχείρησης, προκειμένου να προσδιοριστεί το αποτέλεσμα που προέκυψε από αυτήν την εκμετάλλευση. Το αποτέλεσμα αυτό καλείται οργανικό.

Ως εκμετάλλευση μπορεί να θεωρηθεί κάθε δραστηριότητα της επιχείρησης που είναι φορέας εσόδων και εξόδων, δηλαδή από αυτή προέρχονται έσοδα και γίνονται για χάρη της έξοδα. Για παράδειγμα, εκμεταλλεύσεις μπορεί να είναι σε ξενοδοχειακή επιχείρηση, οι κλάδοι εκμετάλλευσης των υπνοδωματίων, εστιατορίου, μπαρ· σε πρατήριο υγρών καυσίμων οι κλάδοι εκμετάλλευσης υγρών καυσίμων, λιπαντικών, πλυντηρίου κτλ.

Σχηματίζονται τόσοι λογαριασμοί εκμετάλλευσης, όσοι είναι και οι κλάδοι εκμετάλλευσης.

Επισημαίνεται ότι στα έξοδα που συσχετίζονται στους λογαριασμούς εκμετάλλευσης